

Bruselj, 1. oktober 2025
(OR. en)

13342/25

**Medinstitucionalna zadeva:
2025/0241 (COD)**

**AGRI 452
AGRIFIN 105
FIN 1124
CADREFIN 234
CODEC 1378
ENV 905
FORETS 78**

DOPIS

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: delegacije

Zadeva: Predlogi za skupno kmetijsko politiko po letu 2027: zelena struktura

Priloga k temu dopisu vsebuje informativni dopis predsedstva in njegovi usmerjevalni vprašanji za zasedanje Sveta 27. in 28. oktobra.

Skupna kmetijska politika po letu 2027 – zelena struktura

Komisija je 16. julija 2025 predstavila predlog skupne kmetijske politike za obdobje po letu 2027. Predsedstvo je na zasedanju Sveta za kmetijstvo in ribištvo 22. in 23. septembra 2025 obvestilo delegacije, da bo na prihodnjih sejah Sveta organiziralo tematske razprave o različnih vidikih predloga. Prva takšna razprava, ki bo potekala v sklopu zasedanja Sveta za kmetijstvo in ribištvo 27. in 28. oktobra 2025, bo posvečena zeleni strukturi. Tema je bila sicer že obravnavana na ravni strokovnjakov in v Posebnem odboru za kmetijstvo.

Predlog Komisije v zeleno strukturo uvaja več strukturnih sprememb. Prvič, dvostebne strukture ni več, kar pomeni, da naj bi se v vsej skupni kmetijski politiki za zelene ukrepe uporabljal en sam sklop pravil. Drugič, Komisija vpeljuje sistem odgovornega gospodarjenja s kmetijo, ki bo nadomestil sistem pogojenosti. Tretjič, uveden je nov podporni instrument za prehod na odpornejše proizvodne sisteme. Četrto, čeprav je nek minimalni znesek namensko dodeljen izvajanju skupne kmetijske politike v posamezni državi članici, bi se države članice lahko odločile, da nekatera nenamenska sredstva v svojih načrtih za nacionalna in regionalna partnerstva dajo kmetijstvu, med drugim sredstva za zelene ukrepe. Opuščeno je tudi zeleno namensko dodeljevanje iz sedanje skupne kmetijske politike. Vendar Komisija predlaga, da se v zvezi s tem, koliko – cilj je 43 odstotkov – naj bi načrti za nacionalna in regionalna partnerstva prispevali k podnebnim in okoljskim ciljem EU, uvede mehanizem sledenja proračuna ter da se omogoči, da se v načrtu za nacionalna in regionalna partnerstva, ki ga izdelata država članica, na podlagi ocene Komisije o njenem napredku pri izpolnjevanju podnebnih in naravnih ciljev EU zahteva minimalna dodelitev.

Zeleni prehod kmetijstva ostaja ključnega pomena za izpolnjevanje podnebnih in okoljskih ciljev EU. Hkrati podnebne spremembe vedno bolj vplivajo na kmete in prehransko varnost, kar kaže na potrebo po prilagajanju. Predsedstvo predlaga, naj Svet pri ocenjevanju zelene strukture upošteva, v kolikšni meri bodo zaradi predloga 1) za kmete in uprave zelena pravila enostavnejša, 2) za kmete uresničevanje zelenega prehoda privlačnejše ter 3) med kmeti in med državami članicami zagotovljeni enaki konkurenčni pogoji. Ta dopis tako vsebuje opis glavnih elementov zelene strukture in dve usmerjevalni vprašanji, ki naj bosta vodilo za prispevke ministrov in ministric na zasedanju Sveta.

Upravljanje

Komisija predlaga, da se izdajo nacionalna priporočila, zato da bo vsaka država članica imela smernice glede poglavja o kmetijstvu, vključenega v njen načrt za nacionalna in regionalna partnerstva. Med cilji priporočil bi bili krepitev podnebne ukrepanja, zagotavljanje ekosistemskih storitev, krožne rešitve, ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih virov, trajnostno kmetijstvo in izboljšanje dobrobiti živali. Države članice bi morale pri pripravi načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva predstaviti elemente, s katerimi naj bi se učinkovito obravnavali vsi izzivi, ki bi jih Komisija opredelila v svojih priporočilih, ali pomemben del le-teh, ter te elemente ustrezno utemeljiti in podkrepiti. Če bo Komisija ugotovila, da načrt izpolnjuje postavljena merila, bo nato predlagala izvedbeni sklep Sveta. Povračilo odhodkov držav članic bi pri naložbah temeljilo na izpolnitvi vnaprej določenih mejnikov in ciljev, pri intervencijah v zvezi s površinami in tistih v zvezi z živalmi pa na doseženih izložkih.

Odgovorno gospodarjenje s kmetijo

Komisija kot nadomestilo za sistem pogojenosti predlaga nov koncept odgovornega gospodarjenja s kmetijo. Socialna pogojenost in zahteva, da kmetje spoštujejo veljavno zakonodajo EU (PZR ali predpisane zahteve ravnanja), bi ostali, obenem pa bi bile države članice pozvane, naj v svoj načrt za nacionalna in regionalna partnerstva vključijo opis več varstvenih praks, ki jih morajo kmetje izvajati, da bi prejeli celotni znesek podpore v sklopu več intervencij. To nadomešča koncept dobrih kmetijskih in okoljskih pogojev (DKOP). Za podporo, za katero velja sistem odgovornega gospodarjenja s kmetijo, bi se štel, da je v skladu z načelom, da se ne škoduje bistveno.

Države članice morajo opredeliti varstvene prakse, s katerimi se dosejajo naslednji cilji: a) varstvo z ogljikom bogatih tal, krajinskih značilnosti in trajnega travinja na kmetijskih površinah; b) preprečevanje erozije tal, ohranjanje potenciala tal, vzdrževanje organske snovi v tleh, vključno s kolobarjenjem ali diverzifikacijo, pa tudi zaščita pred sežiganjem strnišč na ornih zemljiščih, c) ter varstvo vodnih tokov in podzemne vode pred onesnaževanjem in odtekanjem.

Danes so DKOP opredeljeni predvsem na ravni EU. Zato bi predlog državam članicam omogočil večjo prožnost pri razvijanju varstvenih praks, prilagojenih nacionalnim razmeram, pod pogojem, da bi Komisija odobrila načrte za nacionalna in regionalna partnerstva. Države članice lahko pod določenimi pogoji dopustijo posebne izjeme in odstopanja od varstvenih praks. Za kmetije, ki so certificirane kot ekološke, bi se štelo, da izpolnjujejo več ciljev varstvenih praks. Iz sistema odgovornega gospodarjenja s kmetijo bi bila izvzeta tudi mala kmetijska gospodarstva.

V zvezi z enakovrednostjo pa obstaja še nova možnost: ta kmetom, ki se odločijo za shemo podpore, ki je zahtevnejša od določene varstvene prakse, omogoča, da se za njihovo ravnanje šteje, da je v skladu z ustrezno varstveno prakso. Poleg tega bi lahko kmetje prejeli podporo za izvajanje in ohranjanje varstvenih praks, če bi države članice ponudile prostovoljne zelene podporne sheme, ki bi vključevale te prakse. Komisija kot razlog navaja, da je ta sprememba del prehoda z zahtev na spodbude.

Okoljska in podnebna prednostna področja

Države članice bi morale kmetom in drugim upravičencem podporo ponuditi vsaj na vsakem od naslednjih okoljskih in podnebnih prednostnih področij: (a) prilagajanje podnebnim spremembam in odpornost v zvezi z vodo; (b) blaženje podnebnih sprememb, vključno z odvzemi ogljika in proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na kmetijah, med drugim proizvodnjo bioplina; (c) zdravje tal; (d) ohranjanje biotske raznovrstnosti, na primer ohranjanje habitatov ali vrst in krajinskih značilnosti, zmanjšanje uporabe pesticidov; (e) razvoj ekološkega kmetovanja ter (f) zdravje in dobrobit živali.

Podpora za ta prednostna področja je lahko v obliki plačil za slabosti, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev, v obliki kmetijsko-okoljskih in podnebnih ukrepov ali v obliki podpore za naložbe za kmete in lastnike gozdov. Države članice z območji, ki jih je prizadelo onesnaženje vode zaradi presežka nitratov, bi morale kmetom zagotoviti tudi podporo za ekstenzifikacijo sistemov živinoreje ali diverzifikacijo v druge kmetijske dejavnosti.

Plačila za slabosti, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev

Komisija predlaga, da se podpora za kmetijsko proizvodnjo še vedno lahko odobri na območjih, ki občutijo posledice izvajanja direktive o habitatih, direktive o pticah in okvirne direktive o vodah. Do take podpore bi bili upravičeni le kmetje, lastniki gozdov in njihova združenja, kar bi pomenilo spremembo sedanjih pravil.

Kmetijsko-okoljski in podnebni ukrepi

Države članice bi morale zagotoviti spodbude za ukrepe, ki so koristni za podnebje, okolje, zdravje in dobrobit živali ter trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Ti ukrepi bi bili za kmete prostovoljni in bi lahko bili letni ali večletni.

Poleg tega Komisija predlaga, da se za prehod na odpornejše kmetovanje uvede nova vrsta podpore, in sicer v obliki pavšalnih zneskov. Kmetje bi pripravili akcijski načrt za prehod, ki bi ga odobril organ upravljanja, zato da bi lahko prejeli sredstva (do 200 000 EUR) za izvedbo prehoda na odpornejše proizvodne sisteme, kar vključuje preusmeritev v ekološko kmetovanje in ekstenzifikacijo sistemov živinoreje. Države članice bi podporo plačevale v obrokih v obdobju izvajanja akcijskega načrta za prehod, pri čemer bi bil zadnji obrok pogojen z dokončanjem načrta.

Kadar nacionalno pravo nalaga zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne minimalne zahteve, določene v pravu EU, lahko države članice odobrijo tudi podporo za prostovoljne upravljavske obveznosti, ki jih prevzamejo kmetje in drugi upravičenci, če te prispevajo k izpolnjevanju teh zahtev. S tem bi lahko države članice spodbudili, da bi nadaljevale ambiciozne nacionalne pobude, ob zagotovitvi, da njihovi kmetje ne bi utrpeli negativnih posledic v smislu podpore EU, ki bi jo lahko prejeli. Ta novi element je vključen tudi v omnibus predlog Komisije za poenostavitev skupne kmetijske politike, predstavljen maja 2025.

Podpora za naložbe

Države članice bi morale ponuditi podporo za naložbe za kmete in lastnike gozdov, če te ustrezno celovito prispevajo k odpornosti kmetijstva, prehranskih sistemov, gozdarstva in podeželskih območij, zlasti k odpornosti proti podnebnim spremembam in odpornosti v zvezi z vodo. Naložbe, ki prispevajo k zelenemu prehodu, bi lahko bile produktivne in neproduktivne, pri čemer bi bila stopnja podpore za kmete in lastnike gozdov omejena na 75 odstotkov za obe vrsti naložb, razen za mlade kmete. Kadar pravo EU kmetom nalaga nove zahteve, lahko države članice podpirajo naložbe, ki kmetom pomagajo pri izpolnjevanju teh zahtev. To lahko traja največ tri leta od takrat, ko postane zahteva za kmetijo obvezna, za mlade kmete pa največ tri leta od vzpostavitve kmetijskega gospodarstva ali do dokončanja zadevnih ukrepov iz poslovnega načrta.

Finančni vidiki in namensko dodeljevanje za zelene ukrepe

Komisija v okviru namensko dodeljenega zneska iz načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva predlaga najmanj 30-odstotno nacionalno stopnjo sofinanciranja za plačila kmetom ali lastnikom gozdov zaradi slabosti, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev, za kmetijsko-okoljske in podnebne ukrepe ter za podporo za naložbe za kmete in lastnike gozdov. V okviru zneska, ki ni namensko dodeljen, znaša minimalna nacionalna stopnja prispevka vsaj 15 odstotkov za manj razvite regije, 40 odstotkov za regije v prehodu in 60 odstotkov za razvite regije. Sedanji dvostebni sistem ne predvideva nacionalne stopnje sofinanciranja za okoljske sheme v okviru prvega stebra, medtem ko je za zelene ukrepe v okviru drugega stebra ta stopnja najmanj 20-odstotna.

V tekočem obdobju se za vsako državo članico uporablja zeleno namensko dodeljevanje v višini 25 odstotkov v prvem stebru in v višini 35 odstotkov v drugem stebru. Predlog ne predvideva ločenega zelenega namenskega dodeljevanja za skupno kmetijsko politiko. Pričakuje se, da bo 43 odstotkov proračuna, namenjenega načrtu za nacionalna in regionalna partnerstva, dodeljenih podnebnim in okoljskim ciljem. Vendar lahko Komisija zahteva, da države članice k zelenim ukrepom prispevajo z nižjo ali višjo minimalno dodelitvijo, pri čemer se upošteva njena ocena o napredku držav članic pri izpolnjevanju podnebnih ciljev za leto 2030 na področju kmetijstva, prometa in stavb (uredba o porazdelitvi prizadevanj) ter pri izvajanju uredbe o obnovi narave.

Predsedstvo v luči navedenega predlaga naslednji vprašanji:

- 1. V kolikšni meri bomo s predlogom dosegli, da bo za kmete uresničevanje zelenega prehoda enostavnejše in privlačnejše?*
- 2. Glede na to, da predlog Komisije ne predvideva specifičnega zelenega namenskega dodeljevanja za skupno kmetijsko politiko, kako lahko, če govorimo o zelenem prehodu, zagotovimo enake konkurenčne pogoje za kmete?*